

ETİK VE SOSYAL SORUMLULUK KONULU BİLDİRİLERİN BİBLİYOMETRİSİ: ULUSAL TURİZM KONGRELERİ ÖRNEĞİ (2009-2017)

*BIBLIOMETRY OF ETHICS AND SOCIAL RESPONSIBILITY
PROCEEDINGS: THE CASE OF NATIONAL TOURISM
CONGRESS (2009-2017)*

Doç. Dr. Ahmet BAYTOK

Afyon Kocatepe Üniversitesi

ahmetbaytok@aku.edu.tr

ORCID: 0000-0002-5826-7694

Öğr. Gör. Ahmet ÇETİN

Pamukkale Üniversitesi

cetina@pau.edu.tr

ORCID: 0000-0002-0753-8175

Arş. Gör. Mehmet BOYRAZ

Afyon Kocatepe Üniversitesi

mboyraz@aku.edu.tr

ORCID 0000-0001-6755-1999

Hülya MUTLU

hulyamutlu01@gmail.com

ORCID: 0000-0002-4207-7669

Öğr. Gör. Esra KATIRCIOĞLU

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

esra.yilmaz@dpu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-5941-553X

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'deki Ulusal Turizm Kongrelerinde "etik" ve "sosyal sorumluluk" konuları ile ilgili yayınlanan bildirilerin bibliyometrik olarak değerlendirilmesidir. Araştırmanın evrenini, 2009-2017 yılları arasında düzenlenen dokuz ayrı Ulusal

Turizm Kongresi bildiri kitaplarında yer alan bildirilerden, araştırma başlığı veya anahtar kelimeler arasında "etik" veya "sosyal sorumluluk" kelimelerini içeren çalışmalar oluşturmaktadır. Nitel olarak tasarlanan bu çalışmada verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı analiz yöntemi benimsenmiştir.

Tespit edilen bildiriler sıklık ve yüzde analizlerine tabi tutularak incelenmiştir. Araştırma sonucunda etik ve sosyal sorumluluk alanında yazılan bildirilerin kongrelerdeki sayısının 16 olduğu ve temsil oranının %1,8 ile çok düşük düzeyde kaldığı tespit edilmiştir. Bildirilerin 38 farklı yazar tarafından ele alındığı ve bildiri başına ortalama 2,4 yazar düştüğü, yaklaşık %94'ünün ise en az iki yazar tarafından ortak olarak gerçekleştirildiği belirlenmiştir.

Araştırmalara en çok katkı sağlayan yazarların %30,6 oranında Doçent Doktor unvanına sahip ve üniversitelerin ise ikişer bildiri ile Akdeniz, Dokuz Eylül ve Mersin Üniversiteleri olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bildirilerin %31,2'sinin en az iki farklı üniversitede çalışan yazarlar tarafından üniversiteler arası akademik araştırma olarak tamamlandığı belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Turizm, Etik, Sosyal Sorumluluk, Ulusal Turizm Kongresi, Bibliyometrik Analiz.

MAKALE BİLGİSİ

Araştırma Makalesi

Makale Geliş

22. 10. 2018

Düzeltilme

17. 12. 2018

Kabul Tarihi

22. 01. 2019

ABSTRACT

The aim of the research is investigating bibliometrically proceedings written in the subject of "ethic" and "social responsibility" in National Tourism Congress. The research population consists of full text papers, which include the words of "ethic" or "social responsibility" among the research headings or keywords, that are presented in nine consecutive National Tourism Congress that were held between the years of 2009-2017 in Turkey. In this qualitatively designed research, descriptive analysis has been adopted for the accessed data. Papers were analyzed in terms of specific bibliometric parameters by frequency and percentage analysis. Research results indicated that the only 16 papers written in the field of ethics and social responsibility remained at a very low level and the representation rate of 1.8%. Studies conducted by 38 different authors with an average of 2.4 writers per papers and about 94% of papers were carried out by at least two authors. Associate professors contributed the at most to the proceedings with the rate of 30.6% and Akdeniz, Dokuz Eylül and Mersin University have contributed most to the congresses in terms of the number of papers with two. Further 31.2% of papers have been completed as academic research between universities by authors working in at least two different universities.

Key words: Tourism, Ethics, Social Responsibility, National Tourism Congress, Bibliometric Analysis.

GİRİŞ

“Kongre uzmanlık gerektiren bilimsel alanlarda veya meslek kollarında, belirli bir konuda bilgi alışverişi yapmak amacıyla bir araya gelinen toplantılardır” (Karasu, 1990: 32). Bu toplantıların katılımcıları genel olarak toplanılan yerin dışından gelen kişiler olmaktadır. Katılımcılar daha önceden planlanan süre içerisinde oturum başkanı ve dinleyiciler huzurunda sunumlarını yapmaktadırlar. Sunumların ve oturumların belirlendiği programlar kongre öncesinde ilan edilmektedir. Kongreleri katılımcı ve bilim kurulu üyelerine bağlı olarak Ulusal ve Uluslararası olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Türkiye’de turizm alanında önde gelen bilimsel kongrelerin başında ise Ulusal Turizm Kongresi (UTK) gelmektedir. Ulusal Turizm Kongresi’nin amacı turizm akademisyenlerini, turizm sektörü planlayıcılarını ve politika belirleyicilerini bir araya getirerek kongre teması çerçevesinde farkındalık oluşturmak ve aralarındaki işbirliğinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır (Karamustafa, 2013). Ayrıca yerel, ulusal ve uluslararası boyutta turizm sektörünü irdeleme, sorunları belirleyerek çözüm önerileri getirme açısından da önemli bir organizasyon olarak görülmektedir (Çakıcı, 2009).

Ulusal Turizm Kongresi, ilk kez 1990 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından düzenlenmiştir. 1998 yılına kadar aralıksız devam eden kongre, 2009 yılına kadar çeşitli nedenlerden dolayı düzenlenmemiştir. 2009 yılında Mersin Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu kongreyi tekrar düzenlemeye başlamış olup her yıl farklı üniversite ev sahipliğinde 12. Ulusal Turizm Kongresi’nden itibaren ise farklı kongre konu ve teması ile devam etmektedir (Çakıcı, 2009; Karamustafa, 2013; Albayrak, 2012). Ulusal Turizm Kongreleri 1990 yılından itibaren 10 farklı üniversite ev sahipliğinde dokuz ayrı şehirde düzenlenmiştir. Düzenlenen ilk 11 kongreye kadar kongre konu ve temasının özellikle belirtilmediği kongrelerde 12. kongre itibarıyla özel bir konu ve tema belirlenmeye başlanmış ve 7 farklı konu üzerinde kongre düzenlenmiştir. 2018 yılına kadar düzenlenen 18 kongrede toplam 1118 bildiri yayınlanmıştır.

Ulusal Turizm Kongrelerinde yayınlanan çalışmaların bibliyometrik analizi Çakıcı, Yıldırım ve Karacaoğlu (2013), Şahin ve Acun (2015), Yılmaz (2017) tarafından yapıldığı ve sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Yapılan bibliyometrik çalışmaların ise etik ve sosyal sorumluluk konuları ile ilgili olmadığı belirlenmiştir. Literatürde iş etiğinin akademik örüntüsünün gelişimine yönelik işletme ve yönetim alanında Akdeve ve Köseoğlu (2013) ile Köseoğlu, Karayormuk ve Barca (2013) tarafından yapılmış çalışmalar bulunurken, turizm alanında etik ve sosyal sorumluluk konularında

Ahmet Baytok,
Mehmet Boyraz,
Ahmet Çetin,
Hülya Mutlu ve
Esra Katırcıoğlu,
3 (1) 2019

• 66

gerçekleştirilen bir araştırmaya erişilememiştir. Bu doğrultuda çalışmada son dokuz Ulusal Turizm Kongresinde “etik” ve “sosyal sorumluluk” konuları ile ilgili yayınlanan bildirilerin çeşitli bibliyometrik parametreler açısından incelenmesi amaçlanmakta olup bibliyometrik profilinin çıkarılması ile alan yazındaki boşluğun doldurulacağı düşünülmektedir.

LİTERATÜR

Turizm sektöründe etik, işletmelerin yoğun rekabet ortamında ayakta kalabilmesi ve değişen müşteri ihtiyaçlarını karşılayabilmelerinde vazgeçilmez bir unsurdur. Turizm sektörü insan odaklı etkinliklerle ön plana çıktığından etik ilke ve standartları bünyesinde barındırması gerekmektedir (Kozak ve Güçlü, 2010; Ateş, 2008).

Turizm sektöründe etik ile ilgili çalışmalar incelendiğinde genellikle yöneticiler ve çalışanlar üzerine çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Yeung (2004) konaklama sektöründe 39 etik konu içerisinden çalışanlar için en önemli etik konuları belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, en önemli iki etik konunun çalışanlar tarafından firma mallarının çalınması ve cinsel taciz olduğu belirlenmiştir. Yeh, Leong, Martin ve Çobanoğlu (2002) Amerika’daki restoran yöneticilerinin satın alma işlemlerinde etik algılarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, yöneticilerin etik algılarının yaşa, cinsiyete ve deneyime göre farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir. Sarıışık, Akova ve Çontu (2006), otel yöneticilerinin otellerdeki etik politika ve yöntemler ile etik uygulamalar konusundaki görüş ve algılarını incelemiş olup, yöneticilerin eğitim düzeyleri açısından özellikle etik politika ve yöntemlerin departmanın etiğe uygun davranış tarzını belirlemesi konusunda görüş farklılıkları yaptıkları araştırma ile ortaya koymuşlardır. Varinli (2004) Kapadokya Bölgesi’nde faaliyet gösteren üç ve dört yıldızlı otel çalışanlarının etik olmayan uygulamalara ilişkin kanaatlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, işletme ölçeğine göre çalışanların bazı etik olmayan uygulamalarda daha esnek olduklarını belirlemiştir. Yarcın (2007) profesyonel turist rehberliğinde mesleki etik üzerine kavramsal bir değerlendirme yapmış olup etik ilkelerin mesleğin ve meslek kurallarına uyan rehberlerin haklarının korunması için gerekli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Koçoğlu ve Avcı (2018) lisans düzeyinde turizm eğitimi alan yükseköğretim öğrencilerinin turizmde küresel etik kodların uygulanma düzeylerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, en fazla uygulanan etik kodun “Turizm Hareketinde Özgürlük” en az uygulanan etik kodun ise “Turizm Sektöründe Çalışanların ve Girişimcilerin Hakları” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Turizmde sosyal sorumluluk üzerine yapılan çalışmalarda ise genellikle işletme açısından değerlendirmeler yapılmıştır. Pelit, Keleş ve Çakır (2009)

**Etik ve Sosyal
Sorumluluk Konulu
Bildirilerin
Bibliyometrisi:
Ulusal Turizm
Kongreleri Örneği
(2009-2017)**

• 67

Ahmet Baytok,
Mehmet Boyraz,
Ahmet Çetin,
Hülya Mutlu ve
Esra Katırcıoğlu,
3 (1) 2019

• 68

otel işletmeleri bölüm yöneticilerinin sosyal sorumluluk algılarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, bölüm yöneticilerinin sosyal sorumluluk alt boyutlarından hissedarlara karşı sosyal sorumluluk boyutunun en olumlu görüş bildirilen boyut olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Türker ve Uçar (2013) Safranbolu'da faaliyet gösteren konaklama işletmelerindeki yönetici ve çalışanların sosyal sorumluluk faaliyetlerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, katılımcıların müşterilere, topluma ve çevreye karşı sosyal sorumluluk konusunda daha hassas davrandıkları ancak tedarikçilere karşı sorumluluk konusunda en az sosyal sorumluluk ilkesiyle hareket ettikleri tespit edilmiştir. Büyükşalvarcı, Şapçılar ve Uyaroğlu (2016) Dedeman Konya Hotel yöneticileri ile görüşme yaparak eğitim, sağlık ve kültür kapsamında otelin sosyal sorumluluk projelerini değerlendirmişlerdir. Tarcan İçigen, Çevik ve Doğan (2016) yaptıkları çalışmada, Türkiye'de faaliyet gösteren uluslararası zincir otellerin sosyal sorumluluk uygulamaları web siteleri ve sosyal medya hesaplarından belirlenerek içerik analizi yöntemi ile incelemiştir. Otel işletmelerinin en yaygın olarak yer verdikleri sosyal sorumluluk uygulamalarının çevre, afet ve yoksulluk, eğitim ve yerel konular ve sağlık olduğu, en az yer verilen uygulamanın ise kültür olduğu belirlenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın amacı, 2009-2017 yılları arasında düzenlenen Ulusal Turizm Kongrelerinde (10.UTK-18.UTK) "etik" ve "sosyal sorumluluk" konuları ile ilgili yayınlanan bildirilerin çeşitli bibliyometrik parametreler açısından incelenmesidir. Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda, Türkiye'nin en eski ve en istikrarlı turizm kongresi kapsamında turizmde etik ve sosyal sorumluluk alanında üretilen bilimsel araştırmaların yoğunlaştığı konulara ve kullanılan metotlara dikkat çekilerek alanda yapılacak araştırmalara kaynak oluşturacak, yöntem ve konu seçimine yön verecek bir araştırmanın ortaya konması benimsenmiştir. Araştırmanın evreni, dokuz ayrı Ulusal Turizm Kongresi elektronik bildiri kitabında yer alan bildiriler arasında, gerek araştırma başlığında gerek anahtar kelimeler arasında "etik" veya "sosyal sorumluluk" kelimelerini içeren araştırmaları kapsamaktadır. 1999-2008 yılları arasında Ulusal Turizm Kongrelerine ara verildiği, zaman kısıtlılığı olduğu ve daha bütüncül bir bakış açısı için 2009 yılı öncesinde gerçekleştirilen kongrelerdeki bildiriler araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Bu noktadan hareketle, belirtilen nitelikleri taşıyan 16 bildiri araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplama tekniği olarak nitel araştırma yöntemlerinde doküman-arşiv tarama, verilerin analiz edilmesi için ise yine nitel araştırma yöntemlerinden olan betimsel analiz kullanılmıştır. Bildiriler, sıklık ve yüzde

analizlerine tabi tutulmuş ve aşağıda belirtilen bibliyometrik parametreler doğrultusunda ele alınmıştır.

- ✓ Bildirilerin sözlü olarak sunulduğu kongrelere ve yıllara göre gösterdiği dağılım,
- ✓ Bildirilerin sayfa, yazar ve anahtar kelime sayısına göre gösterdiği dağılım,
- ✓ Bildiri yazarlarının akademik unvanlarına ve yer aldıkları sıraya göre dağılımı,
- ✓ Bildiri yazarlarının görev yaptığı üniversitelere ve birimlere göre dağılımı,
- ✓ Bildirilerin benimsenen araştırma metotlarına göre gösterdiği dağılım,
- ✓ Bildirilerin kullanılan örnekleme yöntemlerine göre dağılımı,
- ✓ Bildirilerin uygulanan istatistiksel veri analizi yöntemlerine göre gösterdiği dağılım,
- ✓ Bildirilerin referans kaynaklarının dil, tür ve ortalama yaşlarına göre gösterdiği dağılım.

**Etik ve Sosyal
Sorumluluk Konulu
Bildirilerin
Bibliyometrisi:
Ulusal Turizm
Kongreleri Örneği
(2009-2017)**

• 69

BULGULAR ve TARTIŞMA

Ulusal Turizm Kongrelerinde 2009-2017 yılları arasında, en az bildiri 67 adet ile 2011 yılında, en fazla bildiri ise 148 adet ile 2016 yılında yer almıştır. Dokuz yıllık bu dönemde toplam 897 bildiri sunulurken, kongre başına ortalama yaklaşık 100 bildiri düşmektedir. İncelemeye alınan 897 bildirinin kongre ve yıllara göre dağılımı ile etik ve sosyal sorumluluk alanında yazılan bildirilerin ilgili kongre ve yıllar bakımından dağılımı Tablo 1’de yer almaktadır. Bildirilerin sadece 16’sinin etik ve sosyal sorumluluk alanında yazıldığı, temsil oranının ise %1,8’de kaldığı görülmektedir. Yapılan çalışmaların on tanesinin etik konusunda, altısının ise sosyal sorumluluk konusunda olduğu tespit edilmiştir. Kongre açısından karşılaştırıldığında etik konusundaki bildirilerin en fazla orana sahip olduğu kongrenin %4,2 ile UTK11; en az orana sahip olan kongrenin ise %0,7 ile UTK17 olduğu belirlenmiştir. Buna ilave olarak etik konusunda 2011, 2013 ve 2016 yıllarında; sosyal sorumluluk konusunda 2010, 2011, 2015 ve 2017 yıllarında; hem etik hem sosyal sorumluluk konularında ise 2011 yılında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

**Etik ve Sosyal Sorumluluk Konulu Bildirilerin Bibliyometrisi:
Ulusal Turizm Kongreleri Örneği (2009-2017)**

Tablo 1: Bildirilerin Ulusal Turizm Kongreleri İçerisindeki Dağılımı

#	UTK	Yıl	UTK' Toplam Bildiri	Yayın		Etik		Sosyal		
				Sayıları				Sorumluluk		
				f	%	f	%	f	%	
1	UTK10	2009	119	3	2,5	2	1,7	1	0,8	Çevirgen ve Üngören (2009); Çalışkan (2009); Sevim, Güven ve Beydilli (2009).
2	UTK11	2010	72	3	4,2	3	4,2	-	-	Çakıcı ve Kızılırmak (2010); Ege ve Akyol (2010); Öncel ve Sarıışık (2010)
3	UTK12	2011	67	-	-	-	-	-	-	-
4	UTK13	2012	80	2	2,5	1	1,3	1	1,3	Dinçer, Akova ve Dilmaç (2012); Tuna ve Yeşiltaş (2012)
5	UTK14	2013	81	2	2,5	-	-	2	2,5	Baltalı, Aydın ve Göde (2013); Yılmaz ve Yumuk (2013)
6	UTK15	2014	112	3	2,7	2	1,8	1	0,9	Çelik ve Can (2014); İlban, Akkılıç, Varol ve Güleç (2014); Yirik ve Ekici (2014)
7	UTK16	2015	108	1	0,9	1	0,9	-	-	Kanten, Yeşiltaş, Kanten ve Çeken (2015)
8	UTK17	2016	148	1	0,7	-	-	1	0,7	Kaya ve Mesci (2016)
9	UTK18	2017	110	1	0,9	1	0,9	-	-	Kırova ve Aktaş (2017).
GENEL TOPLAM			897	16	1,8	10	1,1	6	0,7	-

Tablo 2'de bildirilerin sayfa sayısı, anahtar kelime sayısı ve kaç yazarlı olduklarına ilişkin dağılımlarına yer verilmiştir. Bu doğrultuda etik ve sosyal sorumluluk alanında yazılmış bildirilerin ortalama 15 sayfa sayısına sahip olduğu; %81,3 oranında çoğunluğunun 11-20 sayfa arasında yer aldığı; en düşük sayfa sayısının on ve en fazla sayfa sayısının 24 olduğu belirlenmiştir. Bildiriler, özetlerinde yer alan anahtar kelimeler sayısı bakımından karşılaştırıldığında; %37,5 oranı ile en fazla üç ve dört kelime(ler)den oluştuğu, en az oranda ise %12,5 ile iki ve beş kelime(ler)den oluşan anahtar kelimelerin bildirilerde yer aldığı görülmektedir. Diğer taraftan bildirilerin bir veya daha fazla yazarlı olarak tamamlanmıştır. Yazar sayısı açısından, bildirilerin %62,5'inin iki yazarlı, %18,8'inin üç yazarlı ve

Ahmet Baytok,
Mehmet Boyraz,
Ahmet Çetin,
Hülya Mutlu ve
Esra Katırcıoğlu,
3 (1) 2019
• 70

%12,5'inin ise dört yazarlı olduğu; sadece bir bildirinin tek yazar tarafından gerçekleştirildiği belirlenmiştir.

Tablo 2: Bildirilerin Sayfa, Anahtar Kelime ve Yazar Sayıları Dağılımı

#	UTK	Yıl	Sayfa Sayısı			Anahtar Kelime Sayfası				Bildiri Yazar Sayısı			
			1-10	11-20	20+	2	3	4	5	1	2	3	4
1	UTK10	2009	-	3	-	-	1	1	1	1	1	1	-
2	UTK11	2010	-	3	-	1	-	2	-	-	3	-	-
3	UTK12	2011	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	UTK13	2012	-	1	1	-	2	-	-	-	1	1	-
5	UTK14	2013	-	2	-	-	1	-	1	-	1	1	-
6	UTK15	2014	-	3	-	1	-	2	-	-	2	-	1
7	UTK16	2015	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1
8	UTK17	2016	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
9	UTK18	2017	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
TOPLAM		f	2	13	1	2	6	6	2	1	10	3	2
		%	12,5	81,3	6,3	12,5	37,5	37,5	12,5	6,3	62,5	18,8	12,5

Etik ve Sosyal
Sorumluluk Konulu
Bildirilerin
Bibliyometrisi:
Ulusal Turizm
Kongreleri Örneği
(2009-2017)

• 71

Turizmde etik ve sosyal sorumluluk konuları ile ilgili UTK'larda yer alan 16 bildirinin 38 farklı yazar tarafından yazıldığı; bildiri başına düşen ortalama yazar sayısının ise 2,4 olduğu dikkat çekmektedir. Tablo 3'de bildiri yazarlarının akademik unvanlarına ve yazarlar arası yer aldıkları sıra bakımından dağılımlarına ilişkin detaylar yer almaktadır. Bu bağlamda, %30,6'lık oran ile en çok katkı sağlayan yazarların Doçent Doktor olduğu belirlenmiştir. Onu takiben sırasıyla %16,7'lik oranlarla Yardımcı Doçent Doktor, Öğretim Görevlileri ve lisansüstü öğrencilerin bildirilere ikinci derece önemli katkı sağlayan yazarlar olduğu görülmektedir. Buna karşın Profesör Doktorların, %8,3 oranda akademik unvana sahip olarak bu bildirilere en düşük düzeyde katkı sağladığı; yalnızca bir yazarın ise akademik unvana sahip olmamasına karşın ortak yazarlı bir bildiri ilk sırada yer aldığı tespit edilmiştir.

**Etik ve Sosyal Sorumluluk Konulu Bildirilerin Bibliyometrisi:
Ulusal Turizm Kongreleri Örneği (2009-2017)**

Tablo 3: Yazarlarının Unvan ve Yer Aldıkları Sıra Bakımından Dağılımı

#	Yazar Unvanı	Yazar Sırası								Toplam Sayı	Toplam Oran
		1.		2.		3.		4.			
		f	%	f	%	f	%	f	%		
1	Arş. Gör.	1	6,3	4	26,7	-	-	-	-	5	13,9
2	Öğr. Gör.	3	18,8	2	13,3	1	20,0	-	-	6	16,7
3	Yrd. Doç. Dr.	3	18,8	2	13,3	1	20,0	-	-	6	16,7
4	Doç. Dr.	4	25,0	6	40,0	-	-	1	50,0	11	30,6
5	Prof. Dr.	3	18,8	-	-	-	-	-	-	3	8,3
6	Öğrenci (Lisansüstü)	1	6,3	1	6,7	3	60,0	1	50,0	6	16,7
7	Belirtilmeyen	1	6,3	-	-	-	-	-	-	1	2,8
TOPLAM		16	100,0	15	100,0	5	100,0	2	100,0	38	100,0

Ahmet Baytok,
Mehmet Boyraz,
Ahmet Çetin,
Hülya Mutlu ve
Esra Katırcıoğlu,
3 (1) 2019

- 72

Tablo 4’de bildiri yazarlarının çalıştıkları kurumlar ve birimlere göre dağılımına yer verilmiştir. Bu doğrultuda en çok yazarın (dört kişi), %10,5’erlik oran ile Akdeniz Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi’nde; bir yazarın ise üniversite dışında görev yaptığı tespit edilmiştir. Görev yapılan birim bakımından yazarların %47,4’ünün başta Turizm Fakültesi olmak üzere İşletme, İktisadi ve İdari Bilimler gibi çeşitli fakülteler bünyesinde, %34,2’sinin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği Yüksekokulu veya Meslek Yüksekokulu gibi birimlerde akademik olarak görev yaptığı belirlenmiştir. Yazarların geri kalan %15,8’inin ise Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde aktif eğitimine devam eden lisansüstü öğrencisi olduğu görülmektedir.

Üniversite bazında bildirilerin; Akdeniz Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Mersin Üniversitesi tarafından ikişer adet olmak üzere toplamda altısının bu kurumlarda çalışan yazarlar tarafından yazıldığı belirlenmiştir. Bildirilerin %68,8’inin aynı üniversitede görev yapan yazar(lar) tarafından gerçekleştirildiği; %31,2’sinin ise en az iki farklı üniversitede çalışan farklı yazarlar tarafından, üniversiteler arası akademik araştırma olarak tamamlandığı tespit edilmiştir.

Tablo 4: Yazarların Görev Yaptığı Üniversitelere ve Birimlere Göre Dağılımı

#	Üniversite	Sayı	Oran	Görev Yeri Birim Türü			Üniversite Bildiri Sayısı	Üniversiteler Arası Çalışma	
				Fakülte	Yüksek Okul	Enstitü		Evet	Hayır
1	Adnan Menderes Üniversitesi	2	5,3	-	1	1	1	1	
2	Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	2,6	-	1	-	1	-	
3	Akdeniz Üniversitesi	4	10,5	4	-	-	2	2	
4	Aksaray Üniversitesi	1	2,6	1	-	-	1	-	
5	Anadolu Üniversitesi	3	7,9	1	-	2	1	1	
6	Balıkesir Üniversitesi	4	10,5	2	-	2	1	1	
7	Cumhuriyet Üniversitesi	1	2,6	-	1	-	1	-	
8	Dokuz Eylül Üniversitesi	4	10,5	3	-	1	2	2	
9	Dumlupınar Üniversitesi	3	7,9	1	2	-	1	1	
10	Düzce Üniversitesi	2	5,3	-	2	-	1	1	
11	Gazi Üniversitesi	1	2,6	1	-	-	1	-	
12	İstanbul Teknik Üniversitesi	3	7,9	3	-	-	1	1	
13	Kırgızistan Manas Üniversitesi	1	2,6	-	1	-	1	-	
14	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	3	7,9	-	3	-	1	-	
15	Mersin Üniversitesi	2	5,3	-	2	-	2	1	
16	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	2,6	1	-	-	1	-	
17	Sakarya Üniversitesi	1	2,6	1	-	-	1	-	
18	Belirtilmemiş	1	2,6	-	-	-	1	-	
TOPLAM		38	100,0	18	13	6	21	10	11

Ulusal Turizm Kongrelerindeki turizmde etik ve sosyal sorumluluk alanında gerçekleştirilen bildirilerin evren ve örneklem bakımından; altısının çalışanlar üzerinde, beşinin ise işletme düzeyinde yöneticiler üzerinde gerçekleştirilerek ön plana çıktığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra iki bildirinin yerli veya yabancı turistler üzerinde; birinin öğrenciler, birinin STK'lar ve diğerinin ise uluslararası standartlar üzerinden yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırma alanı bakımından; bildirilerin yedisi otel işletmeleri üzerinde, ikisi seyahat acentesi, biri yiyecek içecek işletmesi ve biri de havaalanları işletmesi örneğinde yapılmıştır.

Tablo 5'de bildirilerde kullanılan araştırma metotlarının toplanan veri, yaklaşım ve alan araştırması olması bakımından dağılımına yer verilmiştir. Bildiriler arasında veri toplama yöntemi açısından nicel ve nitel yöntemlerin eşit ağırlıkta kullanıldığı; yaklaşım ya da amaç bakımından bildirilerin ağırlıklı olarak betimleyici nitelik taşıdığı; alan araştırması olması yönünden ise bildirilerin %80'den fazlasının uygulamalı olarak gerçekleştirildiği

**Etik ve Sosyal Sorumluluk Konulu Bildirilerin Bibliyometrisi:
Ulusal Turizm Kongreleri Örneği (2009-2017)**

görülmektedir. Bildirilerde kullanılan veri toplama metotlarının dağılımında, nicel olarak tasarlanmış araştırmaların tamamında yüz yüze anket tekniğinin kullanıldığı belirtilirken, nitel olarak tasarlanmış bildirilerde ise görüşme/mülakat tekniğinin %50 ile ön plana çıktığı tespit edilmiştir.

Tablo 5: Bildirilerde Kullanılan Araştırma Metotlarının Dağılımı

Araştırma Türleri	Sayı	Oran
Toplanan Veri Bakımından Araştırmalar		
<i>Nicel Yöntem</i>	8	50,00
<i>Anket Tekniği (Yüz Yüze)</i>	8	50,00
<i>Nitel Yöntem</i>	8	50,00
<i>Görüşme (Mülakat) Tekniği</i>	4	25,00
<i>Doküman Tarama Tekniği</i>	2	12,50
<i>Yazılı Soru Formu</i>	1	6,25
<i>Literatür Tarama</i>	1	6,25
Yaklaşım (Amaç) Bakımından Araştırmalar		
<i>Keşfedici Araştırma</i>	2	12,50
<i>Tanımlayıcı (Betimleyici) Araştırma</i>	8	50,00
<i>Açıklayıcı (Nedensel) Araştırma</i>	6	37,50
Alan Araştırması Olması Bakımından Araştırmalar		
<i>Teorik (Kavramsal) Araştırmalar</i>	3	18,75
<i>Uygulamalı Araştırmalar</i>	13	81,25

Bildirilerin, kullanılan örnekleme yöntemi ve türleri bakımından değerlendirilmesine yönelik bulgulara Tablo 6'da yer verilmiştir. Bildirilerde en fazla %43,75'lik oranda olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinin tercih edildiği; buna karşın olasılığa dayalı örnekleme yöntemlerinin kullanım oranının ise sadece %12,5 ile sınırlı kaldığı görülmektedir. Tam sayım yönteminin bildirilerin %30'undan fazla kullanılması ise ayrı bir önem arz etmektedir. Ayrıca iki bildiriye, yazarlar tarafından örnekleme yöntemi hakkında bir açıklamada bulunulmadığı veya örnekleme yöntemi kullanılmadığı belirlenmiştir.

Ahmet Baytok,
Mehmet Boyraz,
Ahmet Çetin,
Hülya Mutlu ve
Esra Katırcıoğlu,
3 (1) 2019
• 74

Tablo 6: Bildirilerde Kullanılan Örneklem Türlerinin Dağılımı

Örneklem Yöntemi	Sayı	Oran	Nitel	Nitel
1. Tam Sayım Yöntemi	5	31,25	2	3
2. Tesadüfi Örneklem Yöntemi	2	12,50	2	-
a. Basit Tesadüfi Örneklem	2	12,50	2	-
b. Sistematiik Örneklem	-	-	-	-
c. Kümelere Göre Örneklem	-	-	-	-
d. Tabakalı Örneklem	-	-	-	-
3. Tesadüfi Olmayan Örneklem Yöntemi	7	43,75	4	3
a. Kolayda Örneklem	4	25,00	3	1
b. Kasıtlı (Amaçlı) Örneklem	2	12,50	-	2
c. Kota Örneklem	-	-	-	-
d. Kartopu Örneklem	1	6,25	1	-
Örneklem Yöntemi Olmayan Araştırmalar	2	12,50	-	2
TOPLAM	16	100,00	8	8

Bildiriler, veri analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler ve türleri açısından değerlendirildiğinde; bildirilerde bir veya daha çok teknik bir arada tercih edildiği ve 16 bildiri için toplamda 42 istatistik yönteminin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bildirilerin %57,1'inde ilişkisel istatistikler (t-test, ANOVA, güvenilirlik analizi, korelasyon analizi, regresyon analizi, faktör analizi, yapısal eşitlik modeli vb.), %42,9'unda ise betimsel analiz (yüzde ve frekans analizi, aritmetik ortalama ve standart sapma, içerik analizi, ikincil veri analizi, tanımlayıcı istatistik ve betimsel analiz vb.) tekniklerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Bir bildiride ise literatür taraması yapıldığı için veri analiz yöntemine dair herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. Tablo 7'de bildirilerde kullanılan kaynakların yayınlandığı dil ve kaynağın türü ve referans yaşlarına göre dağılımlarına yer verilmiştir.

**Etik ve Sosyal Sorumluluk Konulu Bildirilerin Bibliyometrisi:
Ulusal Turizm Kongreleri Örneği (2009-2017)**

Tablo 7: Bildirilerde Kullanılan Kaynakların Dil ve Türlerine Göre Dağılımları

Sıra No	Toplam Referans Sayısı	Türkçe Referans		Yabancı Referans		Ortalama Referans Yaşı	Referans Makale		Referans Kitap		Referans Tez		Web Online Referans	
		f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	f	%
1	27	14	51,9	13	48,1	5,41	16	59,3	10	37,0	1	3,7	-	-
2	57	18	31,6	39	68,4	11,11	41	71,9	11	19,3	2	3,5	3	5,3
3	20	9	45,0	11	55,0	4,75	18	90,0	2	10,0	-	-	-	-
4	34	33	97,1	1	2,9	11,26	3	8,8	20	58,8	11	32,4	-	-
5	24	17	70,8	7	29,2	12,08	14	58,3	10	41,7	-	-	-	-
6	19	19	100	-	-	3,63	14	73,7	1	5,3	2	10,5	2	10,5
7	42	28	66,7	14	33,3	3,24	14	33,3	4	9,5	1	2,4	23	54,8
8	35	11	31,4	24	68,6	8,03	28	80,0	4	11,4	3	8,6	-	-
9	18	10	55,6	8	44,4	5,78	12	66,7	4	22,2	-	-	2	11,1
10	25	14	56,0	11	44,0	5,60	13	52,0	2	8,0	2	8,0	8	32,0
11	34	12	35,3	22	64,7	7,62	26	76,5	6	17,6	-	-	2	5,9
12	46	3	6,5	43	93,5	4,65	43	93,5	3	6,5	-	-	-	-
13	15	13	86,7	2	13,3	17,27	5	33,3	6	40,0	3	20,0	1	6,7
14	35	8	22,9	27	77,1	8,91	24	68,5	8	22,9	3	8,6	-	-
15	31	26	83,9	5	16,1	11,0	17	54,8	9	29,0	5	16,1	-	-
16	35	3	8,6	32	91,4	15,77	19	54,3	9	25,7	6	17,1	1	2,9
Top.	497	238	47,9	259	52,1	8,48	307	61,8	109	21,9	39	7,8	42	8,5
Ort.	31,1	14,9		16,2			19,2		6,8		2,4		2,6	

Araştırma ile bildiri başına ortalama 31 kaynak kullanıldığı; bunların %52,1'inin yabancı ve %47,9'unun ise Türkçe ağırlıklı kaynaklardan oluştuğu belirlenmiştir. Kaynak türü bakımından bildirilerde; % 61,9 ile en fazla oranda makale; onu takiben sırasıyla %21,9 ile kitap, %8,5 ile web/çevrimiçi ve son olarak %7,8 ile lisansüstü tezlerden faydalandığı tespit edilmiştir. Tüm bunların yanı sıra, bildiri kaynaklarının ortalama referans yaşı 8,48 olarak hesaplanmıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada turizm alanındaki etik çalışmaların, kullanılan tema ve yöntemler açısından zaman içinde nasıl ilerlediğini ortaya koymak için bibliyometrik analiz kullanılmıştır. Değerlendirme, 2009-2017 yılları arasında düzenlenen dokuz ayrı Ulusal Turizm Kongresi bildiri kitaplarında yayınlanmış "etik" veya "sosyal sorumluluk" konulu 16 bildiri içeriktedir. Dolayısıyla yapılan bu araştırma turizmde etik çalışmalarının eğilimlerinin geniş bir görünümünü sunmaktadır. Bu nedenle, akademisyenlerin mevcut durumu iyileştirmesine, yeni araştırma gündemlerini başlatmasına ve etkili araştırma programları geliştirmelerine yardımcı olabilecek niteliktedir.

Ahmet Baytok,
Mehmet Boyraz,
Ahmet Çetin,
Hülya Mutlu ve
Esra Katırcıoğlu,
3 (1) 2019

• 76

Araştırma sonucunda turizmde etik ve sosyal sorumluluk konularında yazılan bildirilerin kongrelerdeki temsil oranının çok düşük düzeyde olduğuna ulaşılmıştır. Özellikle son üç kongrede sadece birer adet araştırma yer almaktadır. Bu durum yabancı literatürde Köseoğlu ve arkadaşları (2016) tarafından turizm ve konaklama endüstrilerinde iş etiği araştırmalarının bibliyometrisi üzerine yapılan çalışmanın bulguları ile örtüşmemektedir. Çünkü dünya turizm literatüründe özellikle son 20 yılda turizmde etik ile ilgili araştırmalarda artan bir eğilim varken, araştırmanın sınırları doğrultusunda bu eğilimin Türkiye için geçerli olmadığı söylenebilir. Bu kongrelerde yayınlanan bildirilerde, araştırmacılar arasında düşük düzeyde de olsa işbirliği vardır; ancak, alanı yöneten önde gelen yazar ve üniversiteler bulunmamaktadır. Turizmde etik ile ilgili araştırmalardaki bu liderlik eksikliği, yayınlanan araştırmaların sayısını ve kalitesini arttırmak için önemli bir engel olarak görülebilir. Bu durumunun üstesinden gelebilmek için farklı disiplinlerden akademisyenlerle turizmde etik konular üzerine araştırma soruları üzerinde durularak alanın yönetilmesi ve derinlik kazandırılması açısından büyük bir fırsat ortaya çıkabilir.

Araştırmalarda, örneklem bakımından işgörenler ve işletme yöneticileri üzerinde yoğunlaşmış, ancak, turistler ve öğrenciler için aynı ilgi gösterilmemiştir. İşletme türü açısından ise araştırmaların oteller üzerine sıkışıp kaldığı, yiyecek-içecek işletmeleri, seyahat acenteleri, tur rehberleri, havaalanı ve havayolları işletmeleri özelinde araştırmaların çok az ilgi çektiği görülmektedir. Araştırmaların çoğunluğunda, olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemleri tercih edilmiş ve bu nedenle araştırmaların evreni temsil gücü konusunda ne derece güvenilir oldukları konusunda bir çıkarım yapmak mümkün olmamıştır. Buna karşın araştırmalarda birincil veri kullanımı artmış ve ileri istatistiksel yöntemler yaygın hale gelmiştir. Bu sayede araştırmacılar yayınlarının kalitesini artırmışlardır (Huang ve Hsu, 2008; Baloglu ve Assante, 1999).

Araştırmalarda ortalama referans kaynak kullanım düzeyi bildiri başına 31 adet ile iyi durumdadır. Yerli ve yabancı düzeyi bakımından eşdeğer seviyede olan kaynak kullanımında, makale yayınları öncelikli olarak tercih edilmiştir. Kaynaklarının ortalama referans yaşı 8,48 olarak hesaplanmıştır. Referans yaşının çok genç düzeyde olması, turizmde etik ve sosyal sorumluluk alanlarının henüz son on yıllık süreçte üzerine çalışılan konular olduğunun bir göstergesi niteliğindedir.

Araştırmanın birtakım sınırlılıkları bulunmaktadır. Birincisi, veri temini için elektronik ortamda yer alan kongre bildiri kitaplarının incelenmiştir. Bu kapsamda 9.-18. Ulusal Turizm Kongrelerine yönelik elektronik bildiri kitapları değerlendirilmiştir. Diğer bazı önde gelen turizm kongreleri de,

**Etik ve Sosyal
Sorumluluk Konulu
Bildirilerin
Bibliyometrisi:
Ulusal Turizm
Kongreleri Örneği
(2009-2017)**

• 77

**Etik ve Sosyal Sorumluluk Konulu Bildirilerin Bibliyometrisi:
Ulusal Turizm Kongreleri Örneği (2009-2017)**

turizmde etik ve sosyal sorumluluk konularına odaklanmaktadır. İkincisi, araştırmaların tespit edilmesine yönelik, belirlenen konu arama kelimelerinin sadece bildiri başlığı ile anahtar kelimelerinin içeriği kapsamında ele alınmasıdır. Üçüncüsü ise çok geniş bir kapsam alanı olan etik disiplininin, turizm sektöründe “etik” ve “sosyal sorumluluk” kelimeleri ile sınırlı tutularak araştırılmasıdır. Bu noktada daha kapsamlı araştırmalara ulaşmak için yolsuzluk, ahlak, itibar yönetimi, cam tavan/cinsiyet eşitliği, etik karar verme, beyaz yakalı suç, içeriden bilgi ticareti, çevre sorunları (doğal çevre) ve etik kurallar (Robertson, 2008), iş ahlakı, kurumsal vatandaşlık, kurumsal etik, sosyal performans ve sosyal duyarlılık (Ma, 2009) vb. gibi daha geniş kavramlar ile çalışmalar tekrarlanabilir. Gelecekteki çalışmalar, turizm endüstrisindeki etik ve sosyal sorumluluk araştırmalarının geliştirilmesine ilişkin ek bilgiler sağlayabilir.

Ahmet Baytok,
Mehmet Boyraz,
Ahmet Çetin,
Hülya Mutlu ve
Esra Katırcıoğlu,
3 (1) 2019

• 78

KAYNAKÇA

- Akdeve, E. ve Köseoğlu, M.A. (2013). İş Etiği'nin Akademik Örüntüsü Nasıl Geliyor? Türkiye'deki Akademik Çalışmalar Üzerine Bir Araştırma, *Sosyo Ekonomi*, 1, 351-365.
- Albayrak, T. (2012). Sunuş Yazısı. 13. *Ulusal Turizm Kongresi*. 06-09 Aralık 2012, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Ateş, A. (2008). *Otel İşletmelerinde Yöneticilerin İş Etiğine Yaklaşımları ve İzmir İlinde Dört ve Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Uygulama*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi: İzmir.
- Baloglu, S. and Assante, L.M. (1999), A Content Analysis Of Subject Areas And Research Methods Used in Five Hospitality Management Journals, *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 23(1), 53-70.
- Baltalı, B., Aydın, B. ve Göde, M.Ö. (2013). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Yiyecek İçecek İşletmelerinde Bir Uygulama. 14. *Ulusal Turizm Kongresi*, 05-08 Aralık 2013, Erciyes Üniversitesi, Kayseri, 370-386.
- Büyüksalvarcı, A., Şapcılar, A.G.M.C. ve Uyaroğlu, A. (2016). Kurumsal Oteller ve Sosyal Sorumluluk Projelerinin Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, (12), 187-194.
- Çakıcı, A. C., Yıldırım, O. ve Karacaoğlu, S. (2013). Ulusal Turizm Kongreleri Bildirilerinin Bibliyometrik Profili, 14. *Ulusal Turizm Kongresi*, 05-08 Aralık 2013, Erciyes Üniversitesi, Kayseri, 1429-1447.
- Çakıcı, C. (2009). Sunuş Yazısı. 10. *Ulusal Turizm Kongresi*, 21-24 Ekim 2009, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Çakıcı, C., ve Kızılırmak, İ. (2010). İstanbul'da Faaliyet Gösteren Seyahat Acentalarının Otel İşletmeleriyle Karşılaştıkları Pazarlama Etiği İle İlgili Sorunlar Üzerine Bir Araştırma. 11. *Ulusal Turizm Kongresi*, 02-05 Aralık 2010, Adnan Menderes Üniversitesi, Kuşadası/Aydın, 634-649.

- Çalışkan, O. (2009). Otel Çalışanlarının İş Tatmini ve İşte Kalma Niyetine Etkisi Bakımında Kurumsal Sosyal Sorumluluk. *10. Ulusal Turizm Kongresi*, 21-24 Ekim 2009, Mersin Üniversitesi, Mersin, 449-464.
- Çelik, S. ve Can, M. (2014). Türkiye’de Faaliyet Gösteren Zincir Otel İşletmelerinde Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projeleri Üzerine Bir İçerik Analizi. *15. Ulusal Turizm Kongresi*, 05-08 Aralık 2014, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, 952-968.
- Çevirgen, A. ve Üngören, E. (2009). Konaklama İşletmelerinde Etik İklim ve İş Tatmini İlişkisi. *10. Ulusal Turizm Kongresi*, 21-24 Ekim 2009, Mersin Üniversitesi, Mersin, 273-283.
- Dinçer, F.İ., Akova, O. ve Dilmaç, S. (2012). ISO 26000 Standardı ve Türk Turizm Endüstrisi Açısından Bir Değerlendirme. *13. Ulusal Turizm Kongresi*, 06-09 Aralık 2012, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 397-420.
- Ege, Z. ve Akyol, B. (2010). Kuşadası ve Didim’deki A Grubu Seyahat Acentalarında Çalışan İşgörenleri Etik Dışı Davranışa Yönelten Faktörler. *11. Ulusal Turizm Kongresi*, 02-05 Aralık 2010, Adnan Menderes Üniversitesi, Kuşadası/Aydın, 835-846.
- Huang, S. ve Hsu, C.H.C. (2008), Recent Tourism and Hospitality Research in China, *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 9, 267-287.
- İlban, M.O., Akkılıç, M.E., Varol, İ. ve Güleç, E. (2014). Engelli Tüketicilerin Konaklama İşletmelerine İlişkin Etik Tutum ve Beklentilerinin Belirlenmesi. *15. Ulusal Turizm Kongresi*, 05-08 Aralık 2014, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, 109-123.
- Kanten, S., Yeşiltaş, M., Kanten, P ve Çeken, H. (2015). Etik Kültürün Etik Davranışlar Üzerindeki Etkisinde Örgüt Temelli Öz Saygının Rolü: Otel İşletmelerinde Bir Araştırma. *16. Ulusal Turizm Kongresi*, 05-08 Aralık 2015, Gazi Üniversitesi, Ankara, 1621-1635.
- Karamustafa, K. (2013). Sunuş Yazısı. *14. Ulusal Turizm Kongresi*, 05-08 Aralık 2013, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Karasu, T. (1990). Kongre Turizmi Üzerine Düşünceler. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 32-34.
- Kaya, R. ve Mesci, M. (2016). Otel Yöneticilerinin Sosyal Sorumluluğa Bakışı: Akçakoca Bölgesinde Bir Araştırma. *17. Ulusal Turizm Kongresi*, 05-08 Aralık 2016, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, 130-139.
- Kırova, S. ve Aktaş, G. (2017). Turistlerin Aldatılmaya Yönelik Algısı. *18. Ulusal Turizm Kongresi*, 05-08 Aralık 2017, Mardin Artuklu Üniversitesi, Mardin, 309-318.
- Koçoğlu, C. M. ve Avcı, M. (2018). Turizmde Küresel Etik Kodların Uygulanma Düzeyleri: Turizm Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerinde Bir Araştırma. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 539-553.
- Kozak, M. ve Güçlü, H. (2010). *Turizmde Etik: Kavramlar, İlkeler, Standartlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.

**Etik ve Sosyal Sorumluluk Konulu Bildirilerin Bibliyometrisi:
Ulusal Turizm Kongreleri Örneği (2009-2017)**

- Köseoğlu, M. A., Karayormuk, K., ve Barca, M. (2013). Stratejik Yönetim Literatüründe İş Etiğinin Örüntüsü Nasıl Gelişiyor? Türkiye'deki Akademik Çalışmalar Üzerine Bir Araştırma. *Turkish Journal of Business Ethics*, 6(1), 79-110.
- Köseoğlu, M.A., Şehitoğlu, Y., Ross., G. ve Parnell, J.A. (2016). The Evolution of Business Ethics Research in the Realm of Tourism and Hospitality: A Bibliometric Analysis, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 28(8), 1598-1621.
- Ma, Z. (2009). The Status of Contemporary Business Ethics Research: Present and Future, *Journal of Business Ethics*, 90(3), 255-265.
- Öncel, A. ve Sarıışık, M. (2010). Güvenlik Personelinin Yabancı Turistlere Yönelik Etik Yaklaşımlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. *11. Ulusal Turizm Kongresi*, 02-05 Aralık 2010, Adnan Menderes Üniversitesi, Kuşadası/Aydın, 88-99.
- Pelit, E., Keleş, Y. ve Çakır, M. (2009). Otel İşletmelerinde Sosyal Sorumluluk Uygulamalarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 19-30.
- Robertson, C.J. (2008), An Analysis of 10 Years of Business Ethics Research in Strategic Management Journal: 1996-2005, *Journal of Business Ethics*, 80(4), 745-753.
- Sarıışık, M., Akova, O. ve Çontu, M. (2006). Otel Yöneticilerinin Etik Politika ve Yöntemlere Yaklaşımları Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(1), 22-34.
- Sevim, Ş., Güven, Ö.Z. ve Beydilli, E.T. (2009). Turizm Sektöründe Meslek Etiği: Öğrencilerin Algılamaları Üzerine Bir Araştırma. *10. Ulusal Turizm Kongresi*, 21-24 Ekim 2009, Mersin Üniversitesi, Mersin, 603-615.
- Şahin, S. ve Acun, A. (2015). Turist Rehberliği Alanının Bibliyometrik Profili (Ulusal Turizm Kongreleri Bildirileri), *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(34), 213-234.
- Tarcan İçigen, E., Çevik, B. ve Doğan, O. (2016). Türkiye'de Faaliyet Gösteren Uluslararası Konaklama İşletmelerinin Sosyal Sorumluluk Uygulamalarının İncelenmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 1(2), 299-310.
- Tuna, M. ve Yeşiltaş, M. (2012). Otel İşletmelerinde İşgörenlerin Etik İklim Algılamalarının Değerlendirilmesi. *13. Ulusal Turizm Kongresi*, 06-09 Aralık 2012, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 77-94.
- Türker, N. ve Uçar, M. (2013). Konaklama İşletmelerinin Sosyal Sorumlulukları. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 155-183.
- Varinli, İ. (2004). Hizmet İşletmelerinde Çalışanların Etik Olmayan Davranışlara İlişkin Değerlendirmeleri Otel İşletmelerinde Bir Uygulama. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 4(1-2), 44-53.
- Yarcan, Ş. (2007). Profesyonel Turist Rehberliğinde Mesleki Etik Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(1).

Ahmet Baytok,
Mehmet Boyraz,
Ahmet Çetin,
Hülya Mutlu ve
Esra Katırcıoğlu,
3 (1) 2019

• 80

- Yeh, J., Leong, J. K., Martin, L ve Çobanoğlu, C. (2002). Ethical Purchasing Perceptions and Practices of Oklahoma Restaurant Managers, *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 7(2), 28-44.
- Yeung, S. (2004). Hospitality Ethics Curriculum: An Industry Perspective. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 16 (4), 253-262.
- Yılmaz, B.S. ve Yumuk, Y. (2013). Türk Turizm Pazarında Çevreye Duyarlı Bir Eğilim “Yeşil Yıldız” Uygulaması ve “Yeşil Yıldız” Sahibi Otel İşletmeleri Üzerine Bir Değerlendirme. 14. *Ulusal Turizm Kongresi*, 05-08 Aralık 2013, Erciyes Üniversitesi, Kayseri, 1288-1300.
- Yılmaz, G. (2017). Ulusal Turizm Kongrelerinde Gastronomi ve Mutfak Sanatları Alanı ile İlgili Yayınlanan Bildiriler Üzerine Bir Araştırma. *Turizm & Araştırma Dergisi*, 6(1), 1-21.
- Yirik, Ş., ve Ekici, R. (2014). Medikal Turizm Pazarında Yaşanan Etik Problemler ve Bölge Pazarında Ortaya Çıkan Sorunlar (Akdeniz Bölgesi Örneği). 15. *Ulusal Turizm Kongresi*, 05-08 Aralık 2014, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, 1586-1599.

**Etik ve Sosyal
Sorumluluk Konulu
Bildirilerin
Bibliyometrisi:
Ulusal Turizm
Kongreleri Örneği
(2009-2017)**